

INTE MYCKET KVAR I PROPOSITION

– Av det Kollektivtrafikkommittén föreslog finns inte mycket kvar i den transportpolitiska proposition som regeringen nu har presenterat.

Det säger Kerstin Lindblad, utredare på Glesbygdsverket, som var expert både i Kollektivtrafikkommittén och i den expertgrupp som lämnade en underlagsrapport till kommittén om trafiksvaga områden.

Expertgruppen föreslog bland mycket annat ett statligt driftsstöd för att kunna erbjuda en minimistandard i kollektivtrafiken i gles- och landsbygder. När förslaget hade behandlats av kommittén återstod ett förslag om ett tillfälligt statligt driftsstöd.

Men när propositionen nu presenteras finns inga pengar till ett sådant stöd. Regeringen bedömer i stället att Vägverket och Banverket bör ges i uppdrag att gemensamt ta fram ett nationellt handlingsprogram för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling.

Om kollektivtrafik i glesbygder sägs att Vägverket och Banverket bör initiera ett utvecklingsarbete som syftar till att förbättra denna.

INGET OM BROAR

– Av BREV-utredningens förslag om att Vägverket borde ta över ansvaret för broar på enskilda vägar och vissa färjor finns inte heller något kvar, konstaterar Kerstin Lindblad.

GLESBYGDSVERKET MODERNISERAR KOMMUNALA SKATTEUTJÄMNINGEN

FOTO: MARIANNE OHMAN

Kommunernas utgifter för äldreomsorg blir högre om befolkningen bor mycket spritt. Modellen för hur kompensationen för gles bebyggelse räknas ut i skatteutjämningen ska nu ses över. Bilden är från Överkalix.

Glesbygdsverket har fått i uppdrag av den statliga utredning som ser över skatteutjämningen mellan kommuner och landsting att utveckla den modell som kompenserar för gles bebyggelsestruktur. Modellen ska föras in i en modern IT-miljö. För kommunernas del är det delarna av skatteutjämningen som rör grundskolor, gymnasieskolor och äldreomsorg som berörs. För landstingen handlar det om delmodellen för hälso- och sjukvård.

GLEST BLIR DYRT

Systemet för skatteutjämning består grovt sett av två delar – inkomstutjämning och kostnadsutjämning. Kostnadsutjämningen kan i sin tur delas in i kompensationer för åldersstruktur, sociala faktorer och geografiska faktorer. I kommuner och landsting där befolkningen bor mycket glest krävs fler men mindre enheter för att en rimlig service ska kunna erbjudas. Det är kompensationen för det som räknas ut i den modell som Glesbygdsverket nu ska modernisera.

– Mycket har ju hänt på IT-området sen vi tog fram den första beräkningsmodellen i början av

1990-talet, säger enhetschef Inger Normark. Våra egna analyser, statistik och kartor har successivt förbättrats under åren och är nu mycket mer förfinade än för några år sedan. Det är glädjande att vi nu också får modernisera den modell som ligger till grund för delar av skatteutjämningen till samma nivå.

När befolkningen förändras ändras naturligtvis förutsättningarna för kommuner och landsting. Därför uppdateras underlaget för skatteutjämningen med jämna mellanrum. Glesbygdsverket har sedan början av 1990-talet varit med och gjort dessa uppdateringar, men nu blir det alltså en mer grundlig genomgång av modellen.

POLITISKA BESLUT

– Men principerna för hur de olika faktorerna sen vägs in i den slutliga utjämningen lägger vi oss naturligtvis inte i, det är ju politiska avgöranden, säger Inger Normark.

En första fas av denna översyn ska vara klar till årsskiftet, och hela översynen till årsskiftet 2007-08.

RENT TYG OCH SALTA LAMM KAN BLI ÅRETS LEADER

Issegling, saltängslamm eller ett sätt att behandla textilier så att de blir motståndskraftiga mot fukt, vätskor och smuts – det finns många sätt att utveckla landsbygden och mångfalden avspeglas i de projekt som är nominerade till utmärkelserna Årets Leader.

Liksom tidigare år har alla de tolv LAG-grupperna som driver Leader-verksamhet i Sverige nominerat var sitt projekt till utmärkelserna.

De nominerade projekten är:

TänkNik (Kärnan i Västra Götaland), SNAP (Intryck Hälsingland), Projekt Utveckla Östervåla (Nedre Dalälven), Diskus (Sommenbygd), Issegling vid Hjälmaran (Väg 21), Saltängslamm (Carpe Mare), Kyrkeby gård och brännvinsbränneri (Smålandsgruppen), Säljbolaget (Gotland), Levande Historia (Blekinge), Mönsterås Kustmiljö (Kustlandet), Project painting (Astrid Lindgrens hembygd), Guardyou – unika egenskaper i textilier (Sjuhärad).

Vilket projekt som till slut blir Årets Leader offentliggörs den 7 juli under Almedalsveckan på Gotland. I utmärkelserna ingår äran, ett diplom och en prischeck på 10 000 kr till en studieresa.

MÅLEN NÅS FÖR LEADER+ I SVERIGE

Alla de 12 Leader-områdena rapporterar att målsättningarna till stora delar kommer att infrias, och på vissa håll även långt över förväntan, när programmet avslutas. Det framgår av årsrapporten för 2005 för Leader+ i Sverige.

Verksamhetsåret 2005 har varit fullt av aktiviteter med projekt, uppföljningar av verksamhet och projekt, utvärdering, budgetfrågor, planering för avslutet och en hel del erfarenhetsöverföring inför planering av kommande landsbygdsprogram.

Årsrapport 2005 för Leader+ kommer att publiceras i juni, och kan då beställas eller laddas ned från Glesbygdens webbplats.

UTVECKLINGSSEMINARIUM MED MÅNGA LOKALA EXEMPEL

Hur kan den regionala nivån stödja den lokala utvecklingen? Det var huvudfrågan när Glesbygdens andra utvecklingsseminarium genomfördes i mars. Exempel från olika län varvades med information från myndigheter och departement.

Totalt var det cirka 65 personer som mötte

upp till de två träffarna i Västerås och Luleå. Mycket aktiva och engagerade deltagare gjorde att båda mötena genomfördes i en positiv anda och med mycket dialog!

På programmet stod bland annat information om den nationella strategin för regional utveckling samt kommande landsbygdsprogram (LBU). Mycket av diskussionerna kretsade kring Leader och hur det ska hanteras i nästa programperiod. Konsumentverket medverkade vid båda träffarna och berättade om sitt metodutvecklingsarbete inom serviceområdet, och hur det skulle kunna användas i ett bredare sammanhang.

Exempel på olika metoder för lokal utveckling presenterades också från Västmanland (se artikel nedan), Jämtland, Dalarna och Norrbotten. Dokumentation från seminarierna finns på Glesbygdens webbplats.

FOTO: ANNIKA LIDGREN

Fyra av deltagarna vid seminariet i Luleå 14-15 mars. De två tjejerna till vänster representerar länsstyrelsen i Norrbotten och de två till höger Västerbotten.

SÅ GJORDE VI

BUDSKAPET FRÅN VÄSTMANLAND: HÅLL SAMS!

– Lagg prestigen åt sidan. Våga tro på organisationerna ute i verkligheten! Och framför allt; håll sams!

Orden var Anders Johanssons, men skulle lika gärna kunna uttalas av hans "kollegor" Charlotta Heimersson eller Monica Lindqvist. De företrädare Kooperativ Utveckling, Länsstyrelsen respektive Länsbygderådet och tillsammans har de skapat ett vinnande koncept i Västmanland. De berättade om detta vid Glesbygdens seminarium i mars.

– När Västmanland skulle skriva sitt regionala tillväxtprogram var det ingen som förstod vad landsbygden skulle ha med det att göra. Nu har vi högst måluppfyllelse av alla handlingsplaner i RTP! säger Charlotta och berättar att hon fick använda både list och charm för att driva denna fråga internt.

Medan hon ägnade tid och kraft åt den interna förankringen så bidrog Anders med inspel och förslag om förbättringsåtgärder på landsbygden. Monica, som kom in i ett senare skede, blev den som förankrade frågorna hos de lokala utvecklingsgrupperna. Just detta att nyttja varandras styrkor tror

FOTO: ANNIKA LIDGREN

Monica Lindqvist, Länsbygderådet, Anders Johansson, Kooperativ Utveckling och Charlotta Heimersson, Länsstyrelsen samarbetar på ett mycket givande sätt i Västmanland.

de själva har bidragit till att föra landsbygdsutvecklingen framåt.

I partnerskapet LUS (lokal utveckling i samverkan) ingår ett tiotal personer och numera finns kommunala bygderåd i 7 av 11 kommuner. Monica kunde också stolt visa upp den första lokala utvecklingsplanen som gjorts av Baggbygdens.

Som stödformer finns till exempel den så kallade bygdepengen på 30 000 kronor. Ansvarig för beredning av ansökningar är Länsbygderådet.

FOTO: BIRGITTA RHODIN

Glesbygdsverkets monter på Landsbygdsriksdagen blev mycket välbesökt. Här verkets generaldirektör Kerstin Wallin i samspråk med Landsbygdskommitténs huvudsekreterare Kerstin Öremerk. Till höger Jonas Svensson, Landsbygdskommittén.

STORT INTRESSE FÖR LANDSBYGDSFRÅGOR

– Mer än tusen personer samlade för att diskutera landsbygdens utveckling – det måste ge eko långt ute i samhället i övrigt.

När Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin summerar Landsbygdsriksdagen som hölls i månadskiftet mars-april i Borås är hon entusiastisk. Över de många deltagarna, det perfekta arrangemanget och över de många mänskliga mötena:

– Det blev många spännande möten både

med gamla bekanta och med personer jag inte träffat tidigare, och det kommer jag att ha stor nytta av framöver, säger hon.

Glesbygdsverket hade en monter i utställningshallen, och den blev mycket välbesökt.

– Vi hade laddat upp rejält med rapporter och årsböcker och det mesta tog snabbt slut, säger Glesbygdsverkets informationschef Mats Elg.

Generaldirektörerna:

SAMARBETE STÄRKER VERKSARBETE

Kommunal planering, strandskydd, vindkraft och lokala arbetsmarknader – de gemensamma frågorna är många och båda verkens arbete kommer att vinna på ett utökat samarbete. Det konstaterade generaldirektörer och tjänstemän från Boverket och Glesbygdsverket när de träffades för överläggningar i Östersund i april.

Bland de samverkansprojekt man vid denna överläggning pekade ut kan nämnas Glesbygdsverkets arbete kring lokala arbetsmarknaders funktion, där det finns beröringspunkter med Boverkets ortsanalysprojekt. Det fortsatta arbetet kring strandskyddsfrågan är ett annat exempel.

FOTO: BIRGITTA RHODIN

Generaldirektörerna Ines Uusmann från Boverket och Kerstin Wallin, Glesbygdsverket, ser många tillfällen till samarbete mellan de två verken.

Glesbygdsverket har under vintern också haft överläggningar med Vägverket och Post- och Telestyrelsen om samverkan kring frågor som rör flera verk än det egna.

KOMMUNEN SYNS I NY ANALYSMETOD

Många kommuner anser att det analysarbete som görs i exempelvis de Regionala tillväxtprogrammen stämmer dåligt med deras verklighet. Den regionala planeringen borde i stället ha en tydligare koppling till kommunernas övergripande planering.

Många gånger kan bristerna i den regionala planeringen bero på att de dataunderlag som ligger till grund för analyser på lokal och regional nivå inte är tillräckligt nedbrutna för att ge en nyanserad bild av tillståndet i olika delar av ett län eller en region.

Glesbygdsverket har därför arbetat fram ett förslag till en förbättrad analysmetod som bygger på statistik som ger mer information om lokala variationer. Verket har också börjat skissa på ett arbetssätt där lokala aktörer är delaktiga i själva analysarbetet.

Metoden finns nu presenterad i två rapporter som båda har huvudrubriken *Lokala arbetsmarknader*. Huvudrapporten: *Att analysera lokala arbetsmarknaders funktionssätt* presenterar metoden på ett övergripande sätt, medan underlagsrapporten: *Exemplen Åmål och Ragunda* ger exempel på olika typer av data som går att presentera på en mer detaljerad nivå än den kommunala samt ett antal förslag till discussionsfrågor som kan användas i analysarbetet för de båda kommunerna. Båda rapporterna kan beställas eller laddas ned på www.glesbygdsverket.se.

Arbetet med att utveckla metoden går nu vidare i en fallstudie. Avsikten är att ytterligare förfina arbetet så att det kan bli generellt användbart både på lokal och regional nivå.

GLESBYGD I POLITIKEN

Aktuella gles- och landsbygdsfrågor i politiken avspeglas bland annat i interpellationer och frågor i riksdagen. Därför tillhandahåller Glesbygdsverket numera en omvärldstjänst på webbplatsen www.glesbygdsverket.se. Där finns länkar till några av de mest aktuella och relevanta frågorna. Värt ett besök för den gles- och landsbygdsintresserade!

B

KERSTIN WALLIN
generaldirektör

FINNES: KUNSKAP! SÖKES: KLOKA BESLUT!

Fakta kring utvecklingen i Sveriges glesbygder, landsbygder och skärgårdsområden blir allt mer efterfrågade.

Glesbygdverket har en expertroll i den sittande Landsbygdskommittén som i höst ska presentera förslag till en strategi för hållbar utveckling av landsbygden.

Samtliga politiska partier är engagerade i landsbygdsfrågorna på ett sällan skådat sätt. Det framkom inte minst under Landsbygdsriksdagen i Borås där samtliga medverkande partier i paneldebatten talade sig varma för landsbygdens utveckling.

KUNSKAP BEHÖVS

Det kan råda delade meningar om vilka politiska vägar man ska välja när det gäller insatser för landsbygdens framtid. Men oavsett detta så finns hela tiden behov av ny kunskap inför politiska ställningstaganden. Det kan gälla befolkningsutveckling, företagande på landsbygden, tillgänglighet till service, IT-frågor, utbildning, kommunikationer etc.

Även modeller och metoder för regionalt och lokalt arbete med landsbygdens utveckling är efterfrågade. På nationell nivå samverkar Glesbygdverket dessutom med aktörer som Jordbruksverket, Nutek, ITPS

(Institutet för tillväxtpolitiska studier), Konsumentverket, Boverket, Arbetslivsinstitutet, SCB (Statistiska centralbyrån) och PTS (Post- och Telestyrelsen).

Landsbygdspolitik har traditionellt handlat om lantbrukspolitik.

I takt med behovet av att diversifiera landsbygdens ekonomi har behovet av en breddad politik blivit allt tydligare.

Nu hoppas vi att det nya landsbygdsprogrammet, med utökade resurser, verkligen blir den *breda* utvecklingsatsning som utlovas.

FÖRÄNDRING PÅ GÅNG

Sverige är ett geografiskt stort land med en förhållandevis liten befolkning. Utvecklingen kräver varierande insatser beroende på lokala och regionala förhållanden.

För kloka beslut behövs både överblick och faktaunderlag. Men enbart kunskap räddar ingen glesbygd. Det gäller att centrala aktörer och politiker också vågar fatta beslut utifrån den information som de får, bland annat från oss på Glesbygdverket. Denna vilja är inte alltid den bästa, det har vi kunnat konstatera under många år.

Men visst finns det vissa tecken på att en förändring är på gång...?

BOKA 30 AUGUSTI!

Den 30 augusti är det dags för nästa träff i Glesbygdverkets serie med s.k. utvecklingsseminarier. Denna gång handlar det om företagande i gles- och landsbygder. Bland annat kommer verkets nya rapport i ämnet att presenteras. Denna gång genomförs träffen på Arlanda. Normalt riktar sig seminarierna till den regionala nivån, men till denna träff är alla intresserade välkomna. Inbjudningar skickas ut i slutet av maj. Programmet läggs också ut på www.glesbygdverket.se.

NYA I STYRELSEN

Krister Hammarbergh, Catarina Wahlgren och Nina Larsson är nya i Glesbygdverkets styrelse.

Glesbygdverkets styrelse har utökats och fått tre nya medlemmar. Det tre är Nina Larsson, förbundssekreterare i Liberala ungdomsförbundet, Catarina Wahlgren, vänsterpartistisk kommunpolitiker från Norrtälje och den moderata riksdagsledamoten Krister Hammarbergh.

En plats är också vakant i styrelsen efter riksdagsledamoten Inger Lundberg som har avlidit under vintern.

NU OCKSÅ PÅ ENGELSKA!

Nu finns Glesbygdverkets broschyr om Sveriges kust och skärgårdar i en engelskspråkig version. Broschyren är i fickformat och presenterar korta fakta om befolkning, boende, arbete, kommunikationer och service i våra kust- och skärgårdsområden.

Broschyren kan beställas från Glesbygdverket eller laddas hem på vår webbplats.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdverket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdverket.se
WEBBPLATS www.glesbygdverket.se